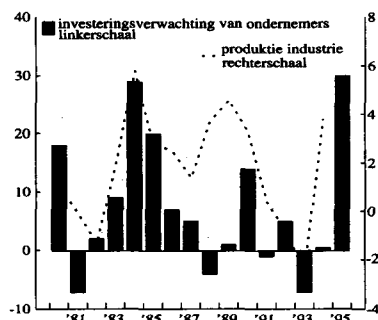

Algemeen conjunctuurbeeld

De groei van de economie in het eerste kwartaal van dit jaar bedraagt ruim 3%. Dit cijfer ligt in lijn met de toename in het laatste kwartaal van vorig jaar. Ondanks de economische groei blijft de consument terughoudend in zijn koopgedrag. De groei van de gezinsconsumptie blijft achter bij die van vorig jaar en is kleiner dan de toename van het bruto binnenlands product. De industriële productie behoudt zijn stijgende tendens. De sterk stijgende lijn van het vertrouwen van de industriële ondernemers zwakt echter iets af. Wel voorzien zij dit jaar een forse uitbreiding van de investeringen. De ontwikkeling in de bouw stond sterk onder invloed van de stakingen in maart en april. De ondernemers in de zakelijke dienstverlening zijn optimistisch over het tweede kwartaal. De werkloosheid is vrij stabiel en de inflatie staat op het laagste niveau sinds jaren.

Figuur 1. Investeringsverwachting (waarde) en productie industrie (volume), procentuele mutaties t.o.v. het voorafgaande jaar

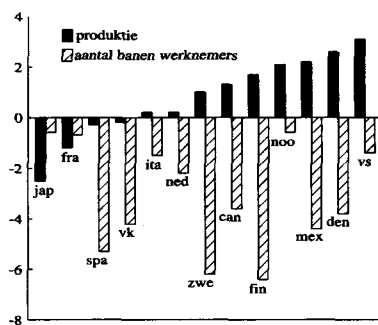

Minder werk en meer productie in de industrie

In de eerste drie maanden van 1995 ligt het niveau van de industriële productie in Nederland 3,5% hoger dan in de overeenkomstige periode een jaar eerder. In Japan is de groei in de eerste maanden van dit jaar veel hoger dan verleden jaar. Dit beeld is ook te zien in Italië, Canada en Spanje. Een lichte terugval in de groei doet zich voor in Mexico, het Verenigd Koninkrijk (VK) en de Scandinavische landen (uitgezonderd Finland).

In 1994 is in alle weergegeven landen het aantal banen van werknemers

Figuur 2. Productie en werkgelegenheid in de industrie, gemiddelde jaarlijkse groei 1991-1994 in %

in de industrie lager dan in 1990. Heksluiters in deze ontwikkeling zijn Finland en Zweden, waar de werkgelegenheid in de industrie met gemiddeld 6% per jaar afnam. In Nederland bedroeg de daling op jaarbasis 2%. In de Verenigde Staten ging de forse productiegroei samen met een relatief geringe daling van de werkgelegenheid. In Spanje nam de productie licht af, terwijl het aantal banen een relatief grote daling liet zien.

Een uiteenlopende ontwikkeling tussen productie en banen kan niet uitsluitend aan produktiviteitsveranderingen worden toegeschreven. Er moet onder meer ook rekening worden gehouden met het aantal gewerkte uren en verschuivingen van banen van arbeidsintensieve naar minder arbeidsintensieve bedrijfstakken.

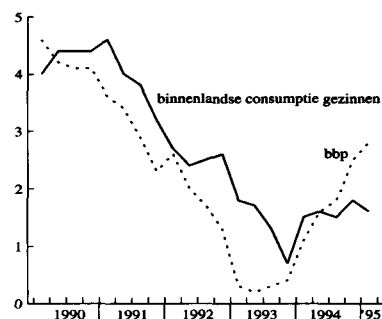
Bestedingsruimte beperkt

Het volume van de consumptieve bestedingen door gezinnen blijft vanaf begin 1994 achter bij de economische groei in Nederland. De beschikbare bestedingsruimte van consumenten wordt onder meer beïnvloed door de lonen, opgenomen kredieten en besparingen. De ontwikkeling van deze

indicatoren heeft het besteedbare gezinsbudget fors beperkt. Uit de statistiek Indexcijfers van regelingslonen blijkt dat de loonstijging vanaf vorig jaar gematigd is en achter blijft bij de stijging van de consumentenprijsindex. Hierbij moet bedacht worden dat de regelingslonen betrekking hebben op de lonen volgens cao's. Veranderingen in de personeelsbezetting en autonome loonstijgingen worden niet in de berekening meegenomen.

Ook de groei van de consumptieve kredietverlening stagneert. In het eerste kwartaal van 1995 is de kredietverlening vrijwel even groot als in dezelfde periode van 1994. Consumptief krediet wordt doorgaans opgenomen voor de aanschaf van duurzame consumptiegoederen. Vorig jaar werd een stijging gemeten van 2,2%. Dit is de kleinste toename sinds 1984. Daaren-

Figuur 3. Consumptie gezinnen en bruto binnenlands product (volume), procentuele jaarommutaties van het voortschrijdend vierkwartaals gemiddelde

tegen nam de hypothecaire kredietverlening vorig jaar fors toe. Wellicht is toen een deel van de vrijgekomen bedragen consumptief aangewend. In het eerste kwartaal van 1995 ligt het verstrekte hypothecair krediet, mede als gevolg van de gestegen hypotheekrente, 20% onder het niveau van een jaar eerder.

De besparingen van particulieren bij banken waren vorig jaar bijna eenvijfde groter dan in 1993. De besparingen bestaan uit het saldo van inleggingen en terugbetalingen en de bijgeschreven rente. De groei van de besparingen kwam in 1994 geheel voor rekening van de bijgeschreven rente. Over de eerste vier maanden van 1995 overtreffen de inleggingen de terugbetalingen. Bovendien blijken in het eerste kwartaal van dit jaar veel meer pensioen- en lijfrentepolissen te zijn verkocht door levensverzekeraars dan vorig jaar.

Kerngegevens recente ontwikkelingen, procentuele mutaties t.o.v. hetzelfde jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1988/92 gemidd.	1993	1994	1994			1995		1995			Trend 2)
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	febr.	maart	april	mei	
VOLUME-GEVEGENS												
<i>Productie (Kwartaalrekeningen)</i>												
Bruto binnenlands produkt (m.p.)	3,0	0,4	2,5	2,4	2,3	3,0	3,4					+
Landbouw en visserij	5,2	5,4	-0,1	-2,7	-1,6	2,4						+
Nijverheid	1,9	-2,0	3,6	4,2	4,8	3,9						+
Handel, hotel- en restaurantw., rep. bedr.	3,7	0,2	1,8	1,5	-0,2	2,3						+
Transport, opslag- en communicatiebedr.	5,5	1,7	3,1	3,2	2,8	2,4						+
Overige dienstverlening (excl. overh.)	3,1	1,7	2,5	2,2	2,2	3,1						+
Algemeen overheidsbestuur, enz.	0,9	0,6	1,2	1,1	0,9	1,1						+
<i>Productie (maandindicatoren)</i>												
Delfstoffenwinning	0	1	-1	10	0	-12	-2	-19	10	-13		-1
Industrie	2	-2	4	3	4	8	4	5	2	4		+
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2	-2	2	0	2	4	1	4	-1			+
Textiel-, kleding- en lederindustrie	0	-1	2	3	3	2	-2	-1	-3			+
Papier- en grafische industrie	3	-2	3	1	2	7	1	2	1	3		+
Chemische industrie	2	-2	5	6	5	7	6	8	4	4		++
Rubber- en kunststofverw. industrie	5	-4	6	6	6	14	4	4	2			++
Hout- en bouwmaterialenindustrie	2	-2	7	6	7	16	2	11	-4	-6		++
Basismetalenindustrie	2	0	8	7	9	12	7	6	8	7		++
Elektrotechnische industrie	1	-1	4	4	5	7	10	9	10			++
Rest metaal- en overige industrie	3	-6	4	2	3	9	3	3	3			+
Openbare nutsbedrijven	2	2	1	6	4	-5	1	-7	5	-1		+
Bouwnijverheid	2	-5	3	3	5	7	5	22	-7	-13		+
<i>Consumptie</i>												
Binnenlandse gezinsconsumptie	3	1	2	2	1	1	2	2	2	0		+
Voedings- en genotmiddelen	2	0	1	0	3	1	2	1	2	-4		+
Duurzame consumptiegoederen	4	-2	0	0	-3	0	1	4	-1	-2		+
Overige goederen en diensten	3	2	3	3	3	2	2	2	3	2		+
<i>Investerings in vaste activa</i>												
Bruto investeringen, totaal	2	-2	3	3	-3	8						+
Bedrijven	2	-2	3	3	-4	9						+
Overheid	4	-3	3	4	2	5						+
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>												
Invoer	5	-1	6	3	5	6						++
Uitvoer	6	1	6	5	6	3						++
<i>BBP internationaal</i>												
Verenigde Staten	1,9	3,1	4,1	4,1	4,5	4,2	4,0					+
Duitsland	3,9	-1,7	2,5	2,4	2,4	3,4						+
Verenigd Koninkrijk	1,0	2,2	3,8	4,2	3,9	3,9	3,7					+
Japan	4,3	-0,2	0,5	0,4	1,0	1,0						+
PRIJZEN												
Consumentenprijsindex		2,6	2,7	2,9	2,7	2,7	2,4	2,4	2,3	2,3	2,1	+
<i>Productenprijsen industrie</i>												
Afzet		-1,9	0,8	-0,1	1,0	2,9	4,2	4,1	4,0	3,5		+
Verbruik		-3,6	1,6	1,1	2,5	4,5	6,2	6,6	5,7	4,7		+
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19,20	17,24	15,85	15,97	17,08	16,61	16,80	16,94	16,92	18,30	18,36	++
<i>Regelingslonen</i>												
Particuliere bedrijven	2,6	3,2	1,7	1,7	1,3	1,2	1,1	1,0	1,2	1,1	1,1	+
Overheid	2,4	2,5	0,9	1,2	0,9	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	+
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	2,8	3,7	0,9	0,4	0,4	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	+
<i>Wisselkoersen (in gld.)</i>												
Amerikaanse dollar (1)	1,91	1,86	1,82	1,87	1,75	1,73	1,66	1,68	1,58	1,55	1,58	-1
Duitse mark (1)	1,127	1,123	1,121	1,122	1,122	1,120	1,121	1,121	1,121	1,120	1,120	+
Engelse pond (1)	3,33	2,79	2,78	2,81	2,72	2,74	2,62	2,65	2,52	2,49	2,51	-1
Japane yen (100)	1,42	1,68	1,78	1,81	1,77	1,75	1,73	1,71	1,74	1,84	1,86	+
OVERIGE INDICATOREN												
Consumentenvertrouwen 1) (in %)	-1	-22	-7	-9	1	-4	3	5	5	2	6	
Economisch klimaat	-11	-50	-14	-19	3	-2	6	7	9	2	9	
Koopbereidheid	5	-4	-2	-2	0	-5	1	3	2	2	4	
Koersindex voor aandelen, algemeen	4	16	18	25	14	3	-4	-4	-4	-3	3	+
Uitgesproken faillissementen	6	27	1	-1	-3	-6	-13	-15	-18	-4	3	-1
<i>Conjunctuurtest</i>												
Industrie												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)	-7	-22	-7	-9	-4	-2	0	0	1	-2		
Orderpositie (4e kw. 1993=100)	118	102	103	104	104	103	104	103	105	106		+
Bezettingsgraad (in %)	85	81	84	83	85	84	85					+
Zakelijke dienstverlening												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)												
Computer servicebureaus		-26	-3	-14	-20	15	2					
Ingenieurs- en architectenbur.		-21	-15	-17	-13	-4	-11					
Economische adviesbureaus		-14	-4	-8	5	-5	13					
<i>Arbeidsmarkt</i>												
Aantal banen van werknemers (x 1000)	5325	5556	5564	5609	5591	5541						+
Aantal vacatures (x 1000)		41	41	42	39	43						++
Geregistreerde werklozen 3) (x 1000)		415	486	461	484	480	497	497	477	465		++
Idem, in % van de totale beroepsbevolking		6,5	7,5	7,1	7,5	7,4	7,7	7,7	7,4	7,2		++
Aantal werkloosheidsuitkeringen (x 1000)		664	774	757	770	790	831	832	833	800		++
Aantal uren uitzendkrachten		-10	20	14	27	37	39					++
<i>Geld en krediet</i>												
Spaartegoeden	5,9			3,2	3,3	1,9	2,1	2,2	1,6	1,6		+
Binnenlandse liquiditeitsmassa	8	7	4	5	4	2	0	1	-2	-2		+

1) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal; 2) Trend: procentuele jaarmutatie van het meest recente voortschrijdende 12-maands gemiddelde; -1: kleiner dan -5%; -1: tussen -5% en -2%; 1: tussen -2% en +2%; 1+: tussen 2% en 5%; 1++: groter dan 5%. 3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. De gegevens zijn niet voor het seizoen gecorrigeerd; - : gegevens nog niet beschikbaar.